

België - Belgique
PB
9090 MELLE 1
3/6013

DE GONDE

jaargang 49 - 2021 nr. 1

driemaandelijke uitgave
uitgegeven door Erfgoed De Gonde vzw

P003959
issn 0770-0393

*Gemeenteschool Melle
1861 - 2021*

voorzitter: Michel De Roek
ondervoorzitter: Chris Meerschaut
secretaris: Marina Buysse
penningmeester: Francine Eeckhaut

werkgroep genealogie / coördinator: Luc De Ruyver
werkgroep heemkunde / coördinator: Daniël Lemmens
webmaster: Bart Muylaert
vrijwilligerswerking: Michel De Roek

RUILADRES

Gemeentelijk Museum, Archief en Documentatiecentrum
Brusselsesteenweg 393 te 9090 Melle
contact: marina.buysse@skynet.be

WEBSITE: www.erfgoedmelle.be

ABONNEREN OP HET TIJDSCHRIFT 'DE GONDE' KAN

gewoon abonnement: door storting van € 15,00
steunabonnement: door storting vanaf € 20,00

op bankrekeningnummer: IBAN BE48 7370 3628 6127 van Erfgoed De Gonde
vzw

Wie ons tijdschrift De Gonde digitaal wenst te ontvangen, betaalt minimum € 10,00 en bezorgt ons zijn/haar e-mailadres.

Alle artikels worden gepubliceerd onder de verantwoordelijkheid van de auteur. Overname van teksten is enkel toegestaan na goedkeuring van de auteur en met vermelding van bron en auteur.

Woord vooraf

Volgend jaar bestaat Erfgoed De Gonde **vijftig jaar**. Bij die gelegenheid zullen we een speciaal nummer uitbrengen over onze werking gedurende die periode. Onze vereniging behoort tot de overkoepelende organisatie Heemkunde Oost-Vlaanderen waarbij 47 lokale heemkringen zijn aangesloten die een 20 000 leden vertegenwoordigen. Jaarlijks houdt het Verbond een heemdag waarop de Reinaertprijs wordt uitgereikt. Deze wordt gegeven aan een persoon, voorgedragen door een heemkring, die zich bijzonder onderscheiden heeft op heemkundig gebied. Dat bestaat uit een beeld van Reinaert de Vos, een oorkonde en een medaille. Tussen de heemkringen bestaat ook een ruilsysteem van hun tijdschriften. In de bibliotheek van ons Documentatiecentrum kunnen die alle geraadpleegd worden.

Vroeger werd Heemkunde Oost-Vlaanderen sterk financieel ondersteund door de provincie. Sedert de culturele bevoegdheden van de provincie overgeheveld werden naar de Vlaamse Gemeenschap is dit niet meer het geval wat we sterk betreuren want ook wij waren deelgenoot van die subsidies.

Voor onze gemeentelijke basisschool breekt een nieuwe tijd, een nieuwe fase aan want ze verhuizen van de drukke Brusselsesteenweg naar de meer landelijke site Beekstraat/Vossenstraat. Ze krijgt ook een nieuwe naam namelijk Parkschool en zal ook meer geïntegreerd worden in het sociale leven van de omgeving. Normaal was die verhuis voorzien op 1 september maar wegens de corona-perikelen gebeurt dit met de herfstvakantie.

In onze rubriek Heemkundig Nieuws vernemen jullie meer over allerlei heemkundige activiteiten die doorgaan in onze gemeente of regio. Het bewijst te meer dat er heel wat interesse bestaat voor ons verleden, onze geschiedenis.

In deze corona-tijd hebben vele bedrijven het moeilijk. We brengen hier het relaas hoe onze plaatselijke brouwerij deze tijd heeft doorgemaakt.

We hopen weldra verlost te zijn van allerlei beperkingen zodat onze werking opnieuw een normaal verloop mag kennen.

Daniël Lemmens

Gemeenteschool wordt Parkschool en verhuist naar de site Beekstraat/Vossenstraat *door Daniël Lemmens*

Vorig jaar hielden, naar jaarlijkse gewoonte tijdens de kermisperiode, het Gemeentelijk Museum en Erfgoed De Gonde, een tentoonstelling met als titel 'Terug naar de schoolbanken'. Hierbij kwamen de bezoekers meer te weten over de ontstaansgeschiedenis van de lagere scholen van Melle en hun traditionele activiteiten zoals nieuwjaarsbrieven schrijven, sinterklaasbezoeken, schoolfeesten... In een klasje apart werd zelfs de sfeer van toen gecreëerd met oude schoolbanken, klompen, oude schoolplaten, oud lesmateriaal. Men kon zelfs terug met een griffel op een lei schrijven of met pen en inkt omgaan.

Het ligt in onze bedoeling in ons tijdschrift wat dieper in te gaan op de rijke geschiedenis van elke school. We starten deze reeks met de gemeenteschool naar aanleiding van hun verhuis naar de site Beekstraat/Vossenstraat.

Historiek van het gemeentelijk onderwijs in Melle.

Beginperiode van de gemeentescholen in ons land.

Het is slechts onder Willem I der Nederlanden, bij wet van 1816 dat de gemeenten zich begonnen in te laten met het lager onderwijs. Voordien werd alles overgelaten aan het privé-initiatief d.w.z. voor de kinderen van de ouders die het konden betalen.

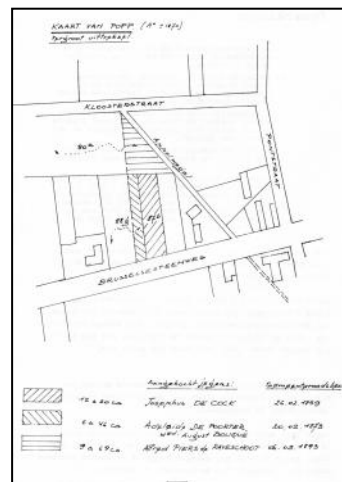
In 1818 voorzag de gemeenteraad van Melle een som van 300 gulden, later teruggebracht tot 150 gulden, om een onderwijzer aan te werven. Deze zou tevens een vergoeding ontvangen voor huisvesting en het inrichten van een klaslokaal in zijn huis. Per leerling mocht hij niet meer dan 25 cent vragen per maand. Behoeftige kinderen kregen recht op kosteloos onderwijs. De eerste onderwijzer, die we gerust de stamvader van alle latere Melse meesters mogen noemen, heette **Johan Van Gavere**.

Aan de echte basis van het gemeentelijk lager onderwijs ligt de wet van 23 september 1842 en het Koninklijk Besluit van 26 mei 1843, dat betrekking heeft op het kosteloos verstrekken van onderwijs aan behoeftige kinderen. Ingevolge die wetgeving is het de plicht van het gemeentebestuur kosteloos lager onderwijs te vertrekken aan behoeftige kinderen wanneer dit door de ouders gevraagd wordt. Wanneer het gemeentebestuur het lager onderwijs niet inricht, zal het schoolgeld en de kosten van het onderwijs dat door private scholen gedaan wordt, door de gemeente gedragen worden. Zo werden in 1844 twee bijzondere scholen aangenomen om als gemeenteschool dienst te doen. Het waren de scholen van de heer **Petrus Pringiers** en van **Livina De Becker**. De eerste werd aangenomen voor behoeftige jongens en de tweede voor dat van meisjes. De lesgevers moesten wel de vereiste hoedanigheden hebben.

De gemeente voorzag voor 1845 de aankoop van een eigen schoollokaal en een huis voor de onderwijzer maar daarvan kwam niets in huis. Bij het overlijden van Petrus Pringiers werd **Leo Venneman** als onderwijzer benoemd. Drie jaar later werd deze vervangen door **Jan Francis Abbeloos**, winkelier en gemeenteontvanger.

In 1856 werd de meisjesschool in de Wezenstraat opgericht onder leiding van de Zusters Sint-Vincentius à Paulo.

Het aantal kinderen die recht hadden op kosteloos onderwijs en die er gebruik van maakten, bleef stijgen zodat het lesgeven ten huize een probleem werd. Men diende dringend een nieuw en aangepast lokaal te voorzien. Toch zou het nog enkele jaren duren voor het zover was. In 1859 werd uiteindelijk de knoop doorgehakt. Vleeschouwer Joseph De Cock verkocht een stuk grond langs de Brusselsesteenweg nabij de Appelhoek om een ruim klaslokaal en woning voor de onderwijzer te bouwen. De toenmalige onderwijzer **Jan Francis Abbeloos** overleed vooraleer hij het in gebruik kon nemen. Zijn zoon **Victor** kwam in 1861 tijdelijk in zijn plaats waarna hij opgevolgd werd door **Leopold De Vogelaere**.

Het aantal schoolkinderen steeg voortdurend en weldra bleek de ruimte voor het klaslokaal te klein zodat het woonhuis gedeeltelijk moest ingepalmd worden. In de zeventiger jaren kocht de gemeente grond aan van Adelaïde De Poorter die aansloot bij de bestaande school zodat ze over

De familie De Vrieze-Gisseleire

voldoende plaats beschikten om hun onderwijsopdracht te vervullen. Men besliste in 1873 tot de bouw van een **aparte onderwijzerswoning** en de vrijgekomen ruimte in het schoolgebouw te gebruiken als bijkomende klas. Tot **1962** werd dit gebouw effectief bewoond door de hoofdonderwijzer en zijn gezin. Hierbij een foto, genomen op de koer achter de woning, van het toenmalig onderwijzend personeel en van de familie **De Vrieze** waarvan vader **Remi** schoolbestuurder van de Gemeentelijke

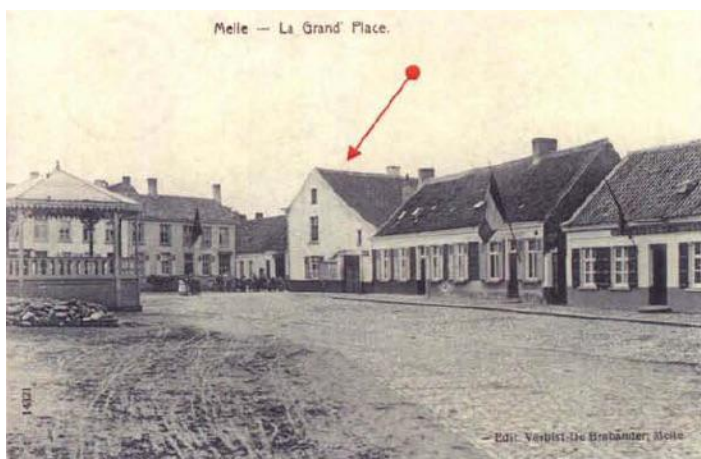
Jongensschool was van 1925 tot 1944. De laatste hoofdonderwijzer die er woonde van 1945 tot 1962 was **Louis Coppens** (1904-1998). Vanaf dan verbleef het gezin Timperman daar waarvan vader Roger werkte in dienst van de gemeente. In 1998 kreeg dit gebouw een andere bestemming en werd het een deel van het Gemeentelijk Archief en Documentatiecentrum.

Toen in 1879 de liberale regering de wet van 1 juli van dat jaar invoerde op het lager onderwijs brak de eerste schooloorlog uit. De katholieken reageerden heftig en onder druk van de kerkelijke overheid liepen de gemeentescholen leeg. Meester De Vogelaere diende zijn ontslag in en werd op 16 september 1879 opgevolgd door **Sylvain Van de Vijver**. De nieuwe hoofdonderwijzer telde in

zijn school slechts een tiental leerlingen zodat de hulponderwijzer **Petrus Vercraye** werd ontslagen. Volgens de nieuwe wet konden de meisjes ook naar de gemeenteschool komen. Slechts een vijftal maakten daarvan gebruik.

In 1884 behoorde de schooloorlog tot het verleden en de leerlingen kwamen terug. Met 131 kwam het leerlingenbestand op peil en werden twee hulponderwijzers aangesteld: **Leopold De Vogelaere**, zoon van de voorgaande en **Frans Reyntens**.

De school kreeg echter met andere moeilijkheden te kampen. Het gedrag van hoofdonderwijzer Sylvain Van De Vijver en meester Leopold De Vogelaere liet te wensen over. Beiden bleken aan de drank verslaafd zodat dit invloed had op hun werk wat aangeklaagd werd door ouders en inspectie. Meester De Vogelaere bleek tot inkeer te komen maar de hoofdonderwijzer Van De Vijver werd afgezet. (zie verder)

zicht op het dorpsplein met de herberg 'De Markies van Rode' (begin 20ste eeuw)

Op 11 maart 1885 werd **Armand Cornelis** benoemd tot hoofdonderwijzer. Het gemeentebestuur besloot toen boven het schoollokaal een nieuw gemeentehuis te bouwen en de klassen verhuisden tijdelijk naar het oud weeshuis in de Kloosterstraat. Voordien hadden de raadszittingen van het gemeentebestuur plaats in het café 'De Markies van Rode', gelegen op de hoek van de Wezenstraat en het Dorpsplein. Later werd die herberg 'Het Oud Gemeentehuis' genoemd.

Voor het schooljaar 1890-91 waren 214 kinderen ingeschreven. De klaslokalen werden toen door de inspectie te klein bevonden en het gemeentebestuur stelde de feestzaal van het gemeentehuis ter beschikking van de school. In het huis van de hoofdonderwijzer Armand Cornelis werd, zoals vroeger, eveneens een klas ingericht. De speelplaats was ook te klein geworden en hiervoor kocht het gemeentebestuur in 1893 een stuk grond van de heer Piers de Raveschoot. **Hoofdonderwijzer Cornelis** had een goede naam want zijn leerlingen slaagden allen in de kantonnale proefwerken. Dit gaf de school en de gemeente in de omgeving een goede naam. (zie verder)

In 1902 stelde het gemeentebestuur **Hippoliet De Deken** aan tot schoolhoofd. Hij gaf ook les aan volwassenen. Op de 445 leerlingen die in 1905 school liepen te Melle telde men nauwelijks een dozijn behoeftigen. Het gemeentebestuur besloot dan al de kinderen van Melle kosteloos onderwijs te verschaffen. Op dat ogenblik waren in Melle vier lagere scholen.

Na de Eerste Wereldoorlog breekt een nieuwe tijd aan.

Met de invoering van de schoolplicht in 1914, stelde zich na de oorlog, opnieuw het probleem van het tekort aan klassen, dit vooral door het oprichten van een vierde graad. Bouwkundige **De Bosscher** uit Heusden kreeg in 1923 de opdracht 4 nieuwe klassen te ontwerpen, twee gelijkvloers

en twee op de bovenverdieping. Men voorzag zelfs een kabinet voor de geneesheer. Die gebouwen vormen nog de basis van de huidige gemeenteschool.

In 1970 werd overgegaan tot de aanbouw van een refter voor de schooleetmalen. Deze ruimte deed ook dienst als turnzaal. Tot dan toe was het lerarenkorps een mannenbastion. In dat jaar kwam de eerste vrouwelijke leerkracht mevrouw **Monique Martens** hen vervoegen. Later kreeg ze gezelschap van de vrouwen **Jeanine De Vreese** en **Mia De Temmerman**.

In de bestuursperiode 1971-1977 kwam de uitbreiding van de gemeenteschool weer ter sprake. Men besloot toen een stuk grond aan te kopen van Roger De Moor in de Pontstraat. Men bouwde in de tachtiger jaren een polyvalente sportzaal en 4 bijkomende klassen, die in 1985 feestelijk werden ingehuldigd door minister Daniël Coens.

Julien Buysse (r) en Philip Steurbaut

Twee jaar voordien in 1983 kwam de fusie tot stand met de gemeenteschool van Gontrode, die 90 jaar bestond als typische dorpsschool met twee klassen. De heer **Julien Buysse**, schoolhoofd sedert 1957, ging met pensioen en leerkracht **Philip Steurbaut** bleef nog een tijd lesgeven in Gontrode waarna hij actief werd in de gemeenteschool te Melle. De heer **Van Loo** was directeur van beide scholen. In de beginperiode bleef de gemeenteschool van Gontrode in gebruik voor het lesgeven. Daarna werd ze definitief opgeheven.

De Gemeenteschool wordt een echte basisschool.

Zoals in vele Vlaamse gemeenten, was het van oudsher traditie dat alleen de vrije scholen beschikten over een kleuterafdeling en dat de jongens naar de gemeenteschool gingen. Dat was ook in Melle het geval tot zich in de jaren 1972-'73 een kentering voordeed. Meer en meer ouders spraken de wens uit om hun meisjes eveneens naar de gemeenteschool te sturen. Na enig aarzelen schreef de toenmalige directeur Emiel Poelman de eerste meisjes in tot ergernis van de vrije school.

In 1990 werd de gemeentelijke lagere school volledig omgevormd tot basisschool. Hiermee kwam een einde aan het stilzwijgend akkoord tussen de gemeente en de inrichtende macht van de vrije school van de Wezenstraat om geen kleuteronderwijs, respectievelijk gemengd onderwijs te organiseren. Gedurende 18 jaar was er een overeenkomst tussen beide scholen gesloten. Dit betekende dat men vanaf dan terecht kon ook met kleuters in de gemeenteschool. In 2012 vierde men zelfs de 100ste kleuter. In 1990 konden jongens zich ook inschrijven in de vrije school zodat de vrije keuze voor iedereen gewaarborgd was.

De strijd voor een autonoom bestaan.

Op het einde van de negentiger jaren van de vorige eeuw werd reeds heel wat kritiek geuit over de accommodatie van de gemeenteschool. De gebouwen waren verouderd en voldeden niet meer aan de eisen van modern onderwijs. De ene renovatie volgde op de andere. Op lange termijn was dat niet vol te houden. De school had het moeilijk om verder uit te breiden. Men plaatste wel twee containerklassen op de speelplaats en het gemeentelijk museum stond twee ruimtes af om er klassen in te richten. Een permanente oplossing drong zich op. Bovendien bracht de ligging langs de drukke Brusselsesteenweg heel wat verkeersproblemen mee. Op dat ogenblik ging de gemeenschapsschool Malpertuis in de Beekstraat fel achteruit zodat er stemmen opgingen tot samenwerking. Men was er wel over eens dat de site Beekstraat/Vossenstraat een uitstekende plaats was voor een school. Gelegen langs een lokale weg, in een woonwijk met groeimogelijkheden en grote ruimtes. Er werden allerlei voorstellen gedaan en verschillende denkpijpen werden naar voor geschoven. De gemeenteschool verhuizen naar de site van het gemeenschapsonderwijs en fuseren waarbij ze overgenomen wordt door het rijksonderwijs of de gemeenteschool verhuist en neemt de gemeenschapsschool over. Vele argumenten werden naar voor gebracht en er ontstond ook heel wat politieke deining. De verhuis naar een andere locatie is één zaak maar de verandering van net is een andere zaak. Ondertussen was de rijksschool gestopt met onderwijs op die locatie en werden de gebouwen ingenomen door het Lucernacollege, vooral bevolkt door Turkse leerlingen uit het Gentse. Jaren gingen voorbij maar de problemen werden niet opgelost. Nieuwe inzichten kwamen aan bod en sommige argumenten bleken duidelijker. Er werden acties ondernomen, enquêtes gehouden, werkgroepen samengesteld. Zelfs was er sprake van een volksraadpleging tot uiteindelijk het gemeentebestuur, onder velerlei druk, besloot de site aan te kopen om er een nieuwe gemeenteschool uit te bouwen. Men zou de bouw hiervan bekostigen door de huidige gemeenteschool en aanpalend Gemeentelijk Museum en Documentatiecentrum te verkopen. Deze laatste instelling zou dan ingericht worden op de plaats van de huidige kleuterklassen in de Appelwegel. Voor het gemeentebestuur was de aankoop van de terreinen geen gemakkelijke opdracht want de procedures van onteigeningen moesten ingezet worden en dat liep niet van een leien dak. Van de andere kant waren leerkrachten, oudercomité en leerlingen heel tevreden over de gang van zaken want ze hadden hun slag thuis gehaald. Het dient gezegd dat de gemeenteschool van Melle een lange traditie van onderwijs kende, een eigen stijl ontwikkeld had en heel wat Mellenaars er zich emotioneel verbonden mee voelden zodat die oplossing bij de bevolking goed onthaald werd.

Als illustratie van die 'schoolstrijd' citeer ik een paar persknipsels uit die periode en die liegen er niet om: *Gemeente wil af van basisschool, Melse gemeenteschool overweegt fusie, Geen schot in de verhuis van de gemeenteschool, Protest van de overname van de gemeenteschool zwelt aan, Argo wil gemeenschapsschool niet afstaan, Geen meerderheid voor verkoop van gemeenteschool...*

Een nieuwe start: de Parkschool op de site Beekstraat/Vossenstraat.

Eind goed... al goed. Met verschillende instanties (schoolbestuur, oudercomité, adviesraden, buurtcomité...) werd van gedachten gewisseld, tijdens infosessies, om te komen tot een functionele school en schoolomgeving. Het moet een 'brede' school worden die ruimte biedt voor naschoolse sport- en culturele activiteiten want de muziekschool, de turnclub Immer Vooruit en

simulatie van de Parkschool

het wijkcomité De Elsdries moeten gebruik kunnen maken van de accommodatie. Bovendien moet het een groene zone worden met speel- en leernatuur, ontmoetingsplekjes met ruimte voor biodiversiteit in een natuurlijke omgeving.

Men startte met de bouw van de nieuwe gemeenteschool voor 350 leerlingen op 1 oktober 2019. Men voorzag de opening ervan op 1 september 2021 maar door de

coronaperiode en allerlei weersomstandigheden werd dit uitgesteld tot na de de herfstvakantie.

“Meesterlijke” verhalen uit de rijke geschiedenis van de gemeenteschool

Problemen met dronken onderwijzers eisen disciplinaire maatregelen.

In de periode na de schooloorlog van 1879 kreeg de school te kampen met heel wat moeilijkheden. Het gedrag van hoofdonderwijzer **Sylvain Van de Vijver** en meester **Leopold De Vogelaere** liet veel te wensen over. Beiden bleken aan de drank verslaafd en dat gaf aanleiding tot veelvuldige klachten van de ouders. Bovendien had de hoofdonderwijzer zich schuldig gemaakt aan *“vernederende verwijtingen en smaadwoorden tegenover schepenen en gemeenteraadsleden”*. Toen de kantonnale schoolopziener hem in de klas dronken aantrof was de maat vol en drong hij aan op disciplinaire maatregelen. In de zitting van 19 oktober 1885 gaf de gemeenteraad een berisping aan meester De Vogelaere die als straf in de tweede afdeling zou lesgeven in plaats van de eerste. Meester De Vogelaere nam waarschijnlijk deze berisping ter harte want we vonden althans geen klachten meer over hem. Dit bleek niet het geval met het schoolhoofd Sylvain Van de Vijver. Verschillende berispingen konden hem niet tot inkeer brengen en de raad besloot tot de afzetting in dezelfde zitting. Men gaf hem de raad om, nog voor de maatregel van kracht werd, zelf zijn ontslag in te dienen, hetgeen hij ook deed op 20 januari 1886. Hiermede eindigde een ongelukkige geschiedenis van het gemeentelijk onderwijs.

Een “Schoolkampwedstrijd” zorgt voor opslag van het loon van de onderwijzer.

Sedert onze jeugd kennen we de kantonnale examens die op het einde van de lagere school gehouden worden. Op een centrale plaats kwamen verschillende scholen samen om hun proeven af te leggen onder leiding van de kantonnale inspecteur. Blijkbaar is dit reeds vele jaren een traditie want hiervan vonden we een merkwaardig verslag uit 1888 met een merkwaardig gevolg.

De burgemeester M. Botelberge las in de gemeenteraadszitting van 15 oktober 1888 een opmerkelijke brief voor van de heer B. Block, kantonnale opziener van het lager onderwijs te Gent:

“Mijne Heeren. Ik heb de eer ter uwer kennis te brengen welken schitterenden uitslag de leerlingen der gemeenteschool van Melle bekomen hebben in den Prijskamp tusschen de lagere scholen van 1888. Vijf leerlingen van den heer Cornelis hebben zich aangeboden om aan den Prijskamp deel te nemen en allen hebben een diploma bekomen. Gedurende mijne reeds lange loopbaan van schoolopzichter is het de eerste maal dat een dergelijk feit dat al de mededingers ener school bekroond zijn zich in mijn schoolgebied voordoet. Ik meen dat het mijn plicht is, om ter uwer bedenking te brengen of een dergelijk bijval gene belooning van wege het gemeentebestuur ten gunste van den heer Cornelis zou verdienen. Ik dring er des te meer op aan, daar het mij bekend is, dat een der onderhoorigen van den heer Cornelis eene hoogere jaarwedde geniet. De rechtvaardigheid eischt dat deze anormale staat ophoude.”

Aan deze vraag werd een gunstig gevolg gegeven. De heer Cornelis kreeg een verhoging van 200 fr. zodat zijn jaarwedde 1800 fr. beliep. Bovendien werd de onderwijzer met zijn be kroonde leerlingen in de zaal geleid en met lof toegesproken door de burgemeester.

Als aanvulling geef ik een overzicht van de mededingende scholen en hun resultaat: Destelbergen (6 mededingers, 5 geslaagd), Desteldonk (2 mededingers, 0 geslaagd), Gentbrugge (4 mededingers, 0 geslaagd), Heusden (8 mededingers, 0 geslaagd), Laarne (5 mededingers, 1 geslaagd), Ledeberg (21 mededingers, 12 geslaagd), Lochristi (12 mededingers, 3 geslaagd), Melle (5 mededingers, 5 geslaagd), Sint-Amandsberg (10 mededingers, 1 geslaagd), Oostakker (5 mededingers, 1 geslaagd), Wetteren (12 mededingers, 1 geslaagd), Wondelgem (3 mededingers, 0 geslaagd).

Deze positieve uitslag van de gemeenteschool was geen eendagsvlieg want het jaar daarop slaagden ook 12 leerlingen van de 13 in de proeven. Vaak werden door scholen kantonnale uitslagen als argument gebruikt om de kwaliteit van hun onderwijs te beklemtonen.

Een unieke samenkomst van oud-leerlingen.

Ter gelegenheid van het jaarlijks schoolfeest werd op 30 april 1983 alle oud-leerlingen van 50 jaar geleden, uitgenodigd voor een feestelijke samenkomst. **Prof. Dr. Ir. André Cottenie**, rector van de Rijksuniversiteit Gent was daarbij aanwezig. Op de nationale feestdag van 21 juli 1984 hield hij op het gemeentehuis van Melle de gelegenheidstoespraak met als titel **Bedenkingen van een Mellenaar op 21 juli 1984**. In de inleiding op deze redevoering blikte hij even terug op de unieke samenkomst met zijn klasgenoten vorig jaar met volgende bewoordingen: *“Individuele herinneringen zijn steeds nauw gebonden aan de plaats waar wij onze jeugd, meestal de mooiste jaren van ons leven, doorgebracht hebben. Voor mij is Melle de plaats van mijn kinder- en jeugd jaren, mijn vaderland, en het is met vreugde en fierheid dat ik hier vandaag, 21 juli 1984, terug aanwezig ben en u mag toespreken.*

De vele banden die ons, kinderen van Melle, hier vastgehecht houden kwamen bijzonder sterk tot uiting toen, verleden jaar, het gemeentebestuur en de schooldirectie, het zo succesvolle schoolfeest

organiseerde waarop alle oud-leerlingen van 50 jaar terug uitgenodigd werden. En zij waren er: André Courteyn, Marcel Van Hove, André De Feyter, Robert Van der Straeten, Albert Malyster, Marcel Van Puyenbroeck, Marcel Rigaux, Gilbert Ponnet, Armand Sedeyn, die verleden week zaterdag begraven werd en ook Gerard Galle, die helemaal van Eupen naar Melle gekomen was voor die gelegenheid. Het was een ontroerend weerzien. Wij waren het die vanaf 1923 in de Wezenstraat bij zuster Gabriella en zuster Genoveva in de kleuterklasjes zaten, die in 1925-26 het eerste schooljaar doorliepen bij meester De Cock, en in 1928-29 liedjes voor de prijsdeling leerden, begeleid door de trompetmuziek van meester Ulenaars.

Wij waren het die 's winters met houten klompen aan de voeten naar school kwamen en ons eerst rond de kachel mochten warmen, die bij het invallen van het duister achter Pol van de gasdienst aanliepen, welke met zijn toorts de gaslantaarns van de straatverlichting ging aansteken, die vol ontzag het beslaan van de paarden gadesloegen aan de smidsepoort van "Smetje Vos" op de steenweg en gingen "schaverdijnen" op de bevrozen overstroomde weiden. Wij waren het die 's zomers gingen spelen in de Spijker en zwemmen in de "bassins", voor wie de Kerkstraat toen nog konijnepijpe heette, de tronk van Jan De Lichte nog een flink groeiende wilgenboom was en de beukenhagen in de lente nog talrijke meikevers verscholen die wij zonder moeite konden vangen en in stekdoosjes bewaren.

Heerlijke tijd. Het is niet te verwonderen dat hij, die het verste wegtrok, nl. Gerard Galle welke zich in Eupen vestigde, het sterkst de nostalgie naar het geboortedorp ervaarde. Deze gevoelens inspireerden hem tot het schrijven van vele gedichten, deels uitgegeven te Laarne bij Helioprint. En de titels liegen er niet om: Heimwee, Mijn Melle en - in herinnering aan het weerzien van vorig jaar - **Ons schoolfeest** - dat ik graag even wil voorlezen:

Ik heb mijn kindsheid weer beleefd
Na achtenveertig jaren...
Maar 'k stelde ook met weemoed vast –
Hoe snel de tijd is heengevaren.
M'n jeugd werd als teruggedraaid
Bij 't zien van zoveel makkers;
'k beleefde weer de pret van toen –
Tussen al de oude rakkers.
Op zo een schoolfeest voelt men eerst,
En dat is te verklaren –
Hoe schoon het toch in Melle was
Tijdens onze vlegeljaren.

Melle was inderdaad een mooie gemeente, met vele bloemisterijen en een aantal bedrijven van uiteenlopend formaat, die heel wat betekende voor de werkverschaffing.

Op de Lindenhoek stond de mooie molen van De Coene nog volop te draaien en te malen. En in de geschiedenis van Melle staat ook nog de smidse van Theofiel Boomputte vermeld, mijn grootvader langs moederszijde, mijn eigen bakermat. Wij waren getuige van de komst van de moderne tijd: de eerste auto's raasden aan 40 km per uur over de hobbelige Brusselsesteenweg en de eerste radio was te beluisteren in het café van Tuur De Feyter op de Melhoek.

Nu – zoveel jaren later – denk ik met ontroering aan dit alles terug en vallen mij de woorden te binnen van het mooie lied van Wim Sonneveld “Ik was nog jong, hoe kon ik weten, dat dit voorgoed voorbij zou gaan”...

De gemeenteschool was een voedingsbodem voor inspectie en begeleiding.

Jonge leerkrachten hebben vaak de ambitie om zich te bekwamen en hogerop te geraken. In het onderwijs zijn er weinig promotiekansen. Men kan directeur worden of overstappen naar de inspectie of begeleiding. Zo treffen we onder de leerkrachten van de gemeenteschool een aantal onderwijzers aan die hier hun ervaring opgedaan hebben en later opgang gemaakt hebben in het onderwijs.

Het begon met **Jozef De Block**, geboren te Melle in 1906 en wonende op de Brusselsesteenweg 178. Nadat hij zijn diploma behaald had in de Normaalschool van Oostakker gaf hij een aantal jaren les in zijn geboortedorp. De latere rector van de universiteit van Gent André Cottenie liep bij hem klas zoals verschillende andere leerlingen genoemd in bovenstaande rubriek. In avondonderwijs bekwam hij het diploma van lichamelijke opvoeding voor middelbare scholen, landbouwleraar en licentiaat in pedagogische wetenschappen. Hij werd onderwijzer-schoolhoofd te Evergem-Doornzele en werd in 1939 kantonnaal inspecteur van het lager onderwijs, functie die hij 28 jaar vervuld heeft.

Jozef De Block was een bezige bij. Hij gaf voordrachten voor VTB, Davidsfonds, COV en was ook lesgever in het Hoger Instituut voor Opvoedkunde te Gent. Hij was ook auteur van de bekende rekenmethode “Zeker en Vaardig” waarmee duizenden kinderen uit de lagere school zijn opgegroeid. Hij werkte ook mee aan “Het Menselijk Lichaam” en “Dierkunde” voor middelbaar- en normaalonderwijs alsook aan “Methodiek van het Werkelijkheidsonderricht”.

Na zijn onderwijsloopbaan ging hij in de gemeentepolitiek in Wachtebeke, waar hij ondertussen woonde. Hij werd gemeenteraadslid, schepen en zelfs waarnemend burgemeester.

Een andere bekende onderwijsfiguur uit onze gemeente is ongetwijfeld **André Heyndrickx**. Deze geboren Mellenaar behaalde in 1960 zijn diploma aan de Rijksnormaalschool van Gent en stond vele jaren in het zesde leerjaar te Melle. Hij was ook actief in het verenigingsleven als muzikant van de plaatselijke harmonie, dirigent van het schoolkoor en begeleider van de voetbalploeg van de school. Tussendoor behaalde André

het eindexamen van Hoger Opvoedkundige Studiën met grote onderscheiding.

In 1980 werd hij aangesteld als schoolhoofd in vervanging van **Emiel Poelman**. In ons archief vonden we een opmerkelijke toespraak van André die hij hield ter gelegenheid van de plechtige prijsuitreiking op het gemeentehuis. Traditioneel was het, als schoolhoofd, een uitstekende gelegenheid om de verlangens kenbaar te maken aan de gemeenteraadsliden. Zelf had hij reeds

zes keer deze prijsdeling meegemaakt als leerling (toen nog in cinema Floreal – zaal Reseda) en 19 keer als leerkracht. Hij drong er op aan de klassen op te frissen want die droegen duidelijke sporen van 20 jaar verwarming met mazoutkachels. Bovendien vroeg hij het meubilair aan te passen aan de moderne organisatievormen van de leerlingen in klasverband. Hiermee bedoelde André dat groepswork, differentiatie in opdrachten, een meer individuele aanpak van de kinderen vereisen en het meubilair gemakkelijk moet kunnen verplaatst of herschikt worden, ook voor kleine kinderen.

In 1981 behaalde André het getuigschrift voor het ambt van kantonnaal inspecteur in het basisonderwijs. Van de tien geslaagde kandidaten werd hij als eerste geklasseerd. Hierdoor kon hij maar enkele maanden als directeur functioneren want hij werd benoemd in de regio Ninove.

Een collega van hem **Willy Poelman** (1941-2015), neef van de vroegere directeur Emiel Poelman, was acht jaar onderwijzer aan de gemeenteschool toen hij ook kantonnaal inspecteur werd. Willy klom zelfs op tot hoofdinspecteur. Hij werkte mee aan verschillende schoolboeken en was een promotor van de eindtermen voor het lager onderwijs, die in de negentiger jaren van de vorige eeuw ingang vonden, een vernieuwing in de onderwijswereld. Daarnaast gaf hij vele voordrachten op onderwijsgebied.

In 1990 was hij zelfs te gast bij onze heemkundige kring “De Gonde” in het gemeentelijk museum met als thema ‘School en Museum’. Hij behandelde het onderwerp “Modere werkvormen en leeractiviteiten” terwijl onze toenmalige ondervoorzitter Ginette Desmet de diareeks “Hoe verloopt een opgraving” besprak.

Ook andere leerkrachten klommen op in de hiërarchie van het onderwijs. Zo kreeg directeur **Jan De Greef** (foto links) een nieuwe functie op de Studiedienst van het **OVSG** (Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten) en werd **Karel Hugelier** (foto rechts) pedagogisch adviseur.

Directies zorgen voor de uitstraling van hun school.

Vooraf na de Tweede Wereldoorlog hebben schoolhoofden een belangrijke stempel gedrukt op de ontwikkeling van hun school.

Emiel Poelman (1924-1984), een geboren en getogen Mellenaar was een volkse figuur die erin slaagde de gemeenteschool niet alleen uit te breiden maar ook standing te geven.

Hij bekam zijn diploma aan de Rijksnormaalschool te Gent en startte aan de gemeenteschool in 1944 samen met Walter Gyselinck, die later directeur werd aan de Lagere Afdeling van het College van de paters Jozefieten. Walter was ook jarenlang secretaris van onze Heemkundige Vereniging De Gonde. Emiel was ook actief op socio-cultureel vlak en werd voorzitter van voetbalclub Cercle Melle en bestuurslid van NSB en de harmonie Sint-Cecilia.

In 1962 werd hij schoolhoofd benoemd in opvolging van Louis Coppens. Toen waren er 7 klassen. In 1968 kreeg de gemeenteschool concurrentie door de oprichting van een Rijkslagere school in Melle. Door de inrichting van gemengd onderwijs in 1979 werd hij directeur zonder klas.

Willy (1ste van links) en Emiel Poelman (3de van rechts)

Op pedagogisch vlak maakte Emiel belangrijke vernieuwingen mee: vereenvoudiging van de spelling, invoering van een nieuw leerplan 1958, vernieuwde wiskunde, thematisch onderricht van geschiedenis, aardrijkskunde, natuurkennis..., gebruik van schoolradio en tv en modern catecheseonderricht.

In een document van zijn hand vonden we een **In Memoriam** van oud-schooldirecteur **De Vrieze** die schoolhoofd was in vervanging van de heer De Deken van 1925 tot 1944. *'Wie de heer De Vrieze gekend heeft als onderwijzer en schoolhoofd, zal zich steeds de man van de tucht en van onbetwist gezag herinneren. Hij werd begenadigd met een sterke gezondheid en mocht van een lange en vreedzame rust genieten. Regelmatig hield hij contact met zijn oude school. Op de jaarlijkse prijsuitdelingen was hij steeds present en ook woonde hij nog ouderavonden op school bij, toen hij reeds lang de kaap van tachtig voorbij was. Voor een paar jaar is hij, aan de arm van zijn dochter, ons een laatste maal komen bezoeken en hij knikte ons bemoedigend toe. We verliezen in hem niet alleen een goede vriend, maar ook een voorbeeld van ernst en trouw, die zijn talenten ten bijna een halve eeuw ten dienste stelde van de jeugd van Melle.'*

Roger Van Loo (1941-2016) volgde in 1981 de heer Poelman op als directeur nadat hij in 1959 gestart was in het tweede leerjaar in de klassen van de Pontstraat. Roger was een sociaal bewogen man, een kernfiguur in het maatschappelijk leven van onze gemeente. Hij was een echte straatloper en de drijvende kracht van verschillende organisaties. Hij was ondervoorzitter van Sport en Nering, schatbewaarder van de Koninklijke

Harmonie Sint-Cecilia, secretaris van de plaatselijke CVP-afdeling en Grootofficier van de Confrérie van de Roze Olifant.

Op school was hij vooral de verbindingsman tussen de leerkrachten. Geen grote theoretisch-pedagogische uiteenzettingen moest men van hem verwachten maar praktische aanwijzingen die de zaken vooruit hielpen. Hij was niet bang de handen uit de mouwen te steken als klusjesman, kinderopvang, buschauffeur...en had ook heel goede contacten met het oudercomité en inrichtende macht.

Roger overleed plotseling in 2016 aan de poort van de gemeenteschool waar hij 45 jaar dienst had gedaan. Een veertigtal leden van de Confrérie van de Roze Olifant stonden vertrekkensklaar om met de bus een weekendje naar Parijs te gaan. Aan de schoolpoort waar zij verzamelden bezweek Roger aan een hartfalen.

In 1995 werd Roger Van Loo als directeur opgevolgd door **Jan De Greef** uit Oostakker. Hij was toen 36 jaar en had reeds ervaring opgedaan in Sint-Niklaas en De Pinte. Jan was een uitstekend kenner van de informatica en kunst. Vandaar dat hij in deze richtingen als schoolhoofd verschillende initiatieven nam. Zo lag hij aan de basis van het KIK-project (Kunst In de Klas) waarbij alle klassen betrokken waren en zijn apotheose kende met tentoonstellingen op het gemeentehuis en de bib. Ook was hij de promotor van een schoolproject in de SMAK waarbij de leerlingen van de gemeenteschool de videokunst als onderwerp nam.

Op eigen vraag werd Jan in 2006 gedetacheerd naar de studiedienst van het onderwijssecretariaat voor steden en gemeenten (OVSG).

Jo Charita volgde Jan op als directeur. Reeds sedert 1972 was hij onderwijzer aan de gemeenteschool en fungeerde vooral in het zesde leerjaar. Hij was een sportieve leerkracht en werd voorzitter van het jeugdcomité van voetbalclub Cercle Melle en voorzitter van de tennisclub. Het moet ons dan ook niet verwonderen dat hij de grote promotor werd van de bosklassen.

schooljaar 2009-2010 met Jo Charita als directeur

Jo is ook de persoon geweest die vooral strijd heeft moeten voeren voor het behoud van de gemeenteschool als zelfstandige school. Hij lag aan de basis van diverse acties of ondersteunde allerlei initiatieven, uitgaande van het oudercomité, van leerlingen of afzonderlijke groepen. Toen de gemeenteraad in de zitting van 16 juni 2010 besliste de gemeenteschool te behouden verklaarde hij voor de pers: *'Dit is het mooiste afscheidsgeschenk dat ik mij kon dromen, nu ik hier over veertien dagen de deur dicht trek*

en met pensioen ga. We zijn enorm dankbaar dat men uiteindelijk toch naar ons geluisterd heeft en het gezond verstand heeft laten winnen. 150 jaar gemeentelijk onderwijs dat veeg je niet maar even weg. Ik ben dolgelukkig en heel dankbaar.'

In 2013 werd mevrouw **Els David** directeur. Ze bekwam haar diploma aan de Rijksnormaalschool van Gent in 1998. Ze deed heel wat ervaring op want ze fungeerde in verschillende scholen: Gentbrugge, Aalter, Oostakker... In Evergem gaf ze les aan kinderen van foorreizigers en schippers die een specifieke aanpak eisten. In Melle werd ze al gauw geconfronteerd met praktische problemen van verouderde gebouwen. Zo verklaarde ze aan de pers in 2013: *'Ik ben hier sedert 2010 en er is altijd wel iets. Naast het feit dat we veel te krap zitten met onze 247 leerlingen, is de school ook in erbarmelijke staat. De dakgoten lekken, er komt al eens een plafond naar*

beneden tijdens de vakantie. Er liggen putten in de speelplaats. Deze site renoveren of uitbreiden is schier onmogelijk. De beste plek om te verhuizen is het domein van de gemeenschapsschool.'

Haar wens werd werkelijkheid. Ze wordt ook nauw betrokken bij de uitbouw van de nieuwe school die een pareltje wordt van multifunctionaliteit.

Een merkwaardige school: de zondagsschool.

In het verleden hebben zondagsscholen een belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling van de volkswens vooral toen er nog geen sprake was van verplicht onderwijs. Er waren verschillende vormen van zondagsscholen: voor volwassenen, voor landbouw... Waar we het hier over hebben is

de zondagsschool in Melle in 1939

een zondagsschool voor 11-12-jarigen die gehouden werd in de gebouwen van de gemeenteschool op zondagvoormiddag na de Hoogmis door leerlingen van de hoogste klassen van het college van de paters Jozefieten. Dit kaderde in de werking van het Sint-Vincentiusgenootschap, genoemd naar Vincentius à Paulo (1576-1660), waarbij een groep leerlingen van het college aangesloten waren. Van deze vorm van onderwijs was in Melle reeds sprake van in de beginjaren van de twintigste eeuw.

André Vervust, jarenlang bestuurslid van onze vereniging verklaarde hierover: *"Op het einde van de dertiger jaren volgde ik de lessen van de zondagsschool in de lokalen van de gemeenteschool. Er werd geen specifiek programma gevolgd. We werden ingedeeld volgens het niveau van het lager onderwijs. Voor ons was de hoofdbrok Frans. Op het einde van het schooljaar kregen we een beloning want van een echte prijsuitdeling zoals dat vroeger het geval was (met een muzikaal optreden in het college) bestond niet meer. We mochten zelf een voorstel doen. Zo kreeg ik een dictionaire die ik nu nog bezit.*

Geert Van Den Heuvel, cardioloog uit Edegem en zondagsleraar in het begin van de oorlogsjaren wist me jaren geleden te vertellen: *"Het was in het begin van de oorlog. We waren met een twaalfstal leerlingen in de retorica. Hiervan hielden een 5-6 tal zich bezig met de zondagsschool. Er werd geen specifiek programma gevolgd. De meeste problemen werden door de leerlingen zelf aangebracht. Zo herinner ik me dat er in mijn groep verschillende leerlingen problemen had met vraagstukken. Het was eerder bijwerken van de leerstof waarmee ze in hun normale klassen*

moeilijkheden hadden. Ook Frans kwam vaak aan bod. Het was aangenaam lesgeven. Van tuchtproblemen was er zelden sprake (toch zeker bij mij niet)."

Aan het hoofd van dit initiatief stond een pater. De laatste directeur-pater van de zondagsschool was pater Leonard. Hij oefende die functie uit tot in het schooljaar 1947-1948. Daarnaast was hij ook aalmoezenier van Steevliet aan de Heusdenbaan.

Over dit onderwerp verscheen in dit tijdschrift van mijn hand een uitgebreide bijdrage in nummer 2 van 2012.

Uit het schoolleven gegrepen.

In het verleden speelde het leerproces zich hoofdzakelijk af in de klas zelf. Soms maakte men weleens een uitstapje naar het bos, een boerderij, het station of gemeentehuis. Later stond er wel de jaarlijkse schoolreis op het programma. Nieuwe leerprogramma's, nieuwe inzichten brachten de leerlingen meer in contact met de buitenwereld. Niet alleen werd de wereld in de klas gebracht maar de leerlingen maakten meer kennis met de buitenwereld. Meer nog... de buitenwereld werd meer geïntegreerd in het klassenleven en de leerlingen participeerden aan het maatschappelijk leven op de gemeente.

Zo werden een aantal merkwaardige initiatieven genomen. Een prachtig voorbeeld hiervan is het **KIK-project** (Kunst In de Klas). Alle leerlingen namen hieraan deel. Ze werden in contact gebracht met de kunstenaars uit de twintigste eeuw: Picasso, Klee, Magritte... en gingen aan het werk met veel enthousiasme, veel kleur en veel diversiteit: action painting, ready-mades, levende poëzie, pop-art. Hierbij kregen zij de hulp van ouders, kunstenaars, technische dienst. Dit eindigde met een heuse kunsttentoonstelling op het gemeentehuis en in de bibliotheek zodat de ganse Melse bevolking betrokken werd. De school is geen eiland maar een maatschappelijke instelling.

Kunst is een dankbaar gegeven voor kinderen want zo nam de gemeenteschool ook deel aan het kunstproject **Hoekensprongen** georganiseerd door het SMAK. Zo leverde elke klas een voorbeeld van videokunst. De voorstelling van het zesde leerjaar zorgde bij de gewone bezoekers en gidsen voor verbouwereerde gezichten toen ze met een plakband over de mond netjes per twee achter hun directeur Jan De Greef stapten doorheen het museum. Met een knipoog naar het verleden wilden ze aantonen dat de jeugd van tegenwoordig toch nog discipline heeft.

Scholen sluiten ook graag aan bij maatschappelijke thema's die ook belangrijk zijn voor het onderwijs. Zo ging de **Dag van de Aarde** in Melle in 1998 niet ongemerkt voorbij. De kinderen van de gemeenteschool hielden een **trommelconcert** op een dertigtal **olievaten**. Die vaten verwijzen naar milieuvervuiling maar men kan er ook iets positiefs mee doen. Alle kinderen werkten hieraan

mee. De kleuters schilderden de vaten. In groepjes brachten de kinderen verschillende nummers. Anderen hielpen bij het scanderen van de teksten.

Een ander opmerkelijk initiatief bedachten de leerlingen van het vijfde met hun meester Stijn De Vos. Ze organiseerden een ludieke campagne om komaf te maken met zwerfvuil: een campagnelied, affiches en leuke, kunstzinnige ontwerpen voor vuilnisbakken. Hierdoor wonnen ze de wedstrijd van **Word echt rijk in Melle** en werden getraakteerd op een workshop van beeldend kunstenaar Tine Lejeune.

In het kader van **De Week van de Vervoering** (2004) sloten de leerlingen van de gemeenteschool de Kloosterstraat af en met stoepkrijt mochten ze een zelfportret tekenen op de straatklinkers. Een andere keer kregen ze van het gemeentebestuur en de jeugdraad fluohoesjes om over hun rugzakken en boekentassen te spannen.

Een heel bijzondere dag was 29 februari 2000. Het was een uitzonderlijke schrikkeloos want slechts één keer in 400 jaar is er eentje waarvan het jaartal op twee nullen eindigt. Een aantal organisaties in Vlaanderen vonden dat een reden om op die dag een speciaal project te organiseren, het **een dag te veel-project**. De leerlingen van de gemeentelijke basisschool van Melle deden mee. De 19 leerlingen van het zesde stopten een tijds capsule over hun leefwijze in de grond. Dit werd op een CD-rom gezet samen met tekeningen, foto's en films van de leerlingen. Pas op **29 februari 2400** mogen de kinderen dan de capsule opgraven en openen. Het werd een hele ceremonie in aanwezigheid van de directeur, de schepenen van onderwijs en burgemeester de Potter. Het werd bepaald spannend toen meester Guy sissend en vonkend de kist dicht lastte alvorens ze de grond inging. Een gedenksteen duidt de **blijde begraafplaats** aan op de speelplaats.

Vaak wordt er ook samengewerkt met erfgoedorganisaties. Dit was het geval met **Erfgoedcel Viersprong**. In onze regio werkten een heel schooljaar verschillende basisscholen rond **reuzenerfgoed** uit hun gemeente. In Melle werkten de leerlingen van het derde leerjaar rond de Melse Reuzen **Ruud, Mapoe en Odette**. Zo kregen ze allerlei opdrachten uit te voeren zoals een reuzenlied maken, een stripverhaal over reuzen samenstellen en kleine reusjes knutselen. Tot slot kwamen de reuzen zelf op bezoek en kregen de leerlingen een medaille uit de handen van schepenen Lieselot Bleyenbergh en Frank De Vis. Recent startte men met het project **Erfgoedredders**, een provinciaal educatief project waarbij leerlingen van het vierde leerjaar op zoek gaan naar hun verleden. Leerkracht Thorwald Van der Biest werkt met zijn klas ijverig rond **Merkwaardige dorpsverhalen** met verwijzingen naar het vliegveld van Gontrode met de Zeppelinloods, het kerkhof met het graf van politiecommissaris De Meyer, neergeschoten door de roversbende Van Hoe-Verstuyft, het gestolen paneel van de Rechtvaardige Rechters dat niet gevonden werd in het oorlogsmonument van de vlootfuseliers. Samen met zijn leerlingen maakt hij hierover een film die op het schoolfeest zal vertoond worden.

En... de leerlingen worden geconfronteerd met de problematiek van hun school. Daarom bouwden ze hun nieuwe **droomschool** op met maquettes, tekeningen, gedichten en schreven videoboodschappen en brieven aan de minister. In hun ontwerpen droomden ze van een groene school met veel speelruimte, een zwembad en zelfs een heuse boerderij.

Dit zijn maar een paar voorbeelden van projecten die opvielen tijdens de voorbije jaren. Men kan gerust aanvullen met nog vele andere.

Biercultuur in coronatijd

Niettegenstaande crisis blijft brouwerij Huyghe expansief

door Daniël Lemmens

Tijdens de coronacrisis van de voorbije maanden is de horeca de meest getroffen sector geweest en aansluitend hierbij beleefden brouwerijen ook moeilijke tijden. Brouwerij Huyghe had de ambitie in 2020 met meer dan 10% te groeien. Vandaag hopen ze het omzetverlies te beperken tot -20%. Nochtans was het jaar goed gestart met een groei van 18% eind februari. Tijdens de eerste lockdownperiode kon men de schade beperken tot -40% wegens de enorme groei op de Chinese markt. Nadien volgde een goede zomer die de hoop op beterschap deed rijzen. Helaas kwam een nieuwe lockdown roet in het eten strooien. Vooral de vaatafdeling werd sterk getroffen. Gelukkig gebeurden geen afdankingen maar werden medewerkers op tijdelijke werkloosheid gesteld en werden publicitaire budgetten beperkt.

Van de lockdown heeft men ook gebruik gemaakt om **de koer** en **de riolering** te vernieuwen. Gewoonlijk kreeg men dagelijks een 20-tal vrachtwagens over de vloer terwijl dat dit nu tot een minimum beperkt bleef, een ideaal moment om structuurwerken uit te voeren. De rioleringen van de volledige brouwerij werden herlegd. Drie buizen: **afvalwater** naar het vorig jaar gebouwde nieuw waterzuiveringsbekken, **regenwater** van zoveel mogelijk daken centraliseerde men in ondergrondse buffertanks en een aparte leiding voor het **koerwater**. Ook werd de **asfaltlaag** van de volledige

koer vernieuwd hetgeen de veiligheid en de ergonomie van de heftruckchauffeurs verbeterd en de lawaaihinder vermindert.

In augustus startte men met een nieuwe **gistpropagatie**. Hiermee kan men 7 verschillende soorten gist opkweken en bewaren. Elke brouwerij heeft immers zijn eigen giststammen die opgeschaald moeten worden. Gist is trouwens heel belangrijk voor een brouwerij om lekkere bieren te kunnen maken. Voordien had men ook een nieuwe **hamermolen** geplaatst om de moutkorrels tot zetmeel te pletten voor het mengen met water. De vroegere installatie bleek te klein voor bepaalde biersoorten.

Op 28 oktober mocht brouwerij Huyghe samen met 87 andere topbedrijven op het vlak van duurzaam ondernemen het **“SOG Pioneer Certificaat “** afgeleverd door de Unesco in ontvangst nemen. Zoals men reeds vroeger heeft kunnen vaststellen, hecht de brouwerij veel belang aan het produceren op een manier die **respect heeft voor het milieu, de veiligheid en de gezondheid** van zijn werknemers en de bevolking. Dit certificaat is een duidelijk bewijs van de

waardering die dit bedrijf krijgt van hogere instanties.

Glasproducent Ritzenhof en **Bier Passie Magazine** gingen voor het eerst op zoek naar de mooiste bierglazen in België. Uit de nominaties stak het nieuwe glas van Delirium Tremens er met kop en schouders bovenuit. Het liet de concurrentie ver achter zich. Het is een uniek glas waarbij de roze olifant prominent aanwezig is. Zelfs in de steel van het glas komt de slurf van de olifant terug. Het hoge bolglas, gebaseerd op een kelk van een gin glas, laat het bier en de smaakbeleving ook prachtig tot zijn recht komen. Het glas roept gewoon de gestoorde sfeer van het bier en de brouwerij op.

Dat de brouwerij **kwaliteitsbieren** produceert bewezen ze dit jaar opnieuw door het behalen van verschillende prijzen bij de **World Beer Awards**. Hun Delirium Tremens, Averbode Abbeye Beer en Delirium Argentum kregen een **zilveren medaille** terwijl Delirium Red en Delirium Noctornum **brons** behaalden.

Net zoals vorig jaar heeft brouwerij Huyghe Delirium Noctornum, Tremens en Noël, laten rijpen gedurende een periode van 9 maanden op houten whiskeyvaten. Onder de naam van **Delirium Black Barrel Aged** werden ze met veel succes in typische zwarte flessen op de markt gebracht. Een staaltje van vakmanschap en brouwerskunst.

Een andere nieuwigheid in de brouwerswereld is de ontwikkeling van **Delirium Gin** samen met stokerij Rubbens uit Wichelen. De basis voor deze nieuwe drank is Delirium Tremens die men gedistilleerd heeft. De **unieke fles**, naar een idee van Alexandre De Laet, de jongste telg van de familie, verwijst naar een koperen brouwketel.

Brouwerij Huyghe zorgt niet alleen voor uitbreiding en vernieuwing van zijn installaties in Melle maar ligt ook aan de basis van nieuwe **huisbrouwerijen**. Samen met de familie De Gusseme uit Destelbergen, eigenaars van Gasthof **Haeseveld**, richtten ze een nieuwe huisbrouwerij op in hun gerenoveerd en geklasseerd erfgoedgebouw. Daar worden de Haeseveld Blond, Haeseveld Strong Blond, Haeseveld Ulta Strong Blond en Haeseveld Dubbel gebrouwen, ontwikkeld door de ingenieurs van brouwerij Huyghe. Die nieuwe bieren worden gepresenteerd in hun gelag- en feestzaal of op hun ruim buitenterras in de open natuur.

Op dit ogenblik maakt brouwerij Huyghe het **abdijbier Sint-Idesbald** waarop de Koksijdenaars heel fier zijn. Het is trouwens het streekbier van de abdij Ter Duinen. Op de site van de **abdijhoeve Ten Bogaerde** heeft men nu ook de **huisbrouwerij Sint-Idesbald** opgericht. De oude varkensstallen werden omgetoverd tot een moderne huisbrouwerij met een ruim terras en

binnenzaal. De brouwerij-installatie heeft een capaciteit van 1000 liter en vanuit de tank wordt het bier aan de bar aangeboden.

Brouwerij Huyghe heeft ook de vergunning op zak voor een microbrouwerij: **Stadsbrouwerij Artevelde**, die zal komen recht tegenover het stadhuis van Gent. In dit oud kantoorgebouw hoopt men te starten met de Gentse Feesten 2021 met het brouwen van het bier Artevelde.

Een recent initiatief van de brouwerij is de organisatie van de **Belgian Brewer Trails**. Vijf Belgische brouwerijen bundelden hun krachten en ontwikkelden in samenwerking met INTO SPORT EVENTS

een nieuw Trail Concept. Zo werd in Melle aan de brouwerij in januari 2021 het startsein gegeven van een **Delirium Brewer Trail**. Op een parcours van 5 of 10 km liep men langs een uitdagend parcours van visvijvers, weiden en rond het kasteel De Bueren. Het was een succes want er waren meer dan 3500 lopers. Een uitermate sportief recept. Hierdoor sluit de connectie van de natuur helemaal aan met de visie over het ecologisch ondernemen en onderstreept ceo Alain De Laet zijn stelling om "De Groenste Brouwerij van België" te worden.

Corona of niet, tradities zijn er om in ere gehouden te worden. Net zoals voorgaande jaren stond 8 maart - **Internationale Vrouwendag** - ook dit jaar gelijk aan **Deliria-Day**. Deze keer staken echter niet de buitenlandse gasten de handen uit de mouwen om dit exclusieve bier te brouwen, maar 6 werknemers van de brouwerij zelf. Het enthousiasme was er niet minder om.

Uit de vele activiteiten en nieuwe initiatieven van het voorbije jaar blijkt duidelijk dat brouwerij Huyghe, niettegenstaande moeilijke coronatijden wat de productie betreft, zeer actief blijft op de biermarkt. Ze blijft investeren en innoveren en als familiebedrijf staat ze klaar om weldra de gouden draad weer op te nemen.

OP JULIE GEZONDHEID

Heemkundig nieuws door Daniël Lemmens

In memoriam

Op 13 maart 2021 overleed mevrouw **Marie-Thérèse Van Grembergen**, weduwe van de heer Jan Vanholen, op 91-jarige leeftijd. Ze was gewezen voorzitter van Melle Vogelhoek en gewezen ondervoorzitter van de Cultuurraad Melle. Ze was ook lid van onze vereniging De Gonde en ons zeer genegen. Samen met de toenmalige voorzitter van de Cultuurraad de heer Jan Hugo Bral steunde ze onze initiatieven en was aanwezig op onze tentoonstellingen en andere activiteiten. Ze was afkomstig van Balegem en verwant met wijlen Paul Van Grembergen, oud-burgemeester van Evergem en minister van Cultuur. We zullen steeds een goede herinnering aan haar bewaren.

Brakelaar Ludwig De Temmerman wint de Reinaertprijs 2021

Sedert 1970 wordt telkenjare, vanuit Heemkunde Oost-Vlaanderen de Reinaertprijs toegekend aan een persoon die zich verdienstelijk gemaakt heeft op heemkundig gebied. Dit jaar viel die eer te beurt aan **Ludwig De Temmerman**, voorzitter van de Geschied- en Heemkundige Kring Triverius. Hij is tevens de stichter van het Fonds ter Bescherming van het Brakels Cultureel Erfgoed en oprichter van het Medisch Historisch Museum te Brakel. Daarnaast publiceerde hij een aantal boeken over geschiedenis van zijn regio en vele artikelen in hun heemkundig tijdschrift.

Normaal wordt de prijs uitgereikt op de Oost-Vlaamse Heemdag in de maand mei maar wegens corona is dat uitgesteld tot 5 september te Lede.

Melse kunstenaar Jules Vits opnieuw in de kijker

Lieveke

Ter gelegenheid van **de Erfgoeddag 2021** werd de bestaande **ErfgoedApp-wandeling** over Jules Vits in een nieuw kleedje gestoken. Op veel plaatsen in Melle vind je het werk van de beeldhouwer terug in het straatbeeld. Aan de hand van deze wandeling van 3 km ontdek je beelden en plaatsen die een rol speelden in zijn leven. Onderweg krijg je hierover informatie en een heleboel extra foto's. Deze wandeling is ook toegankelijk voor rolstoelgebruikers en kinderwagens. Ze start aan het Gemeentelijk Museum en Documentatiecentrum Brusselsesteenweg 393-395.

In ons vorig nummer brachten we het relaas van de renovatie van de **kruisweg** van Jules Vits in de Sint-Martinuskerk. Deze geslaagde activiteit krijgt een feestelijk staartje **met een concert en eerbetoon aan de kunstenaar op zaterdag 15 mei om 19u30**. Het Caldarium Musica van Het Kulturhuis Henri brengt een **life-stream** concert met een variatie van licht klassiek tot hedendaags. Muziek van o.a. Bach, Piazzolla, Eric Clapman... Tevens worden beelden gebracht van de prestigieuze kruisweg, becommentarieerd door Jan Olsen.

Erfgoed Viersprong blijft actief

In 2011 startte de **intergemeentelijke samenwerking** met een werking rond cultureel erfgoed voor Melle, Merelbeke, Oosterzele en Sint-Lievens-Houtem. In 2015 breidde deze werking zich uit met de gemeenten Destelbergen en Lochristi. Eind 2017 werd de Intergemeentelijke samenwerking erkend als IOED (intergemeentelijk onroerend erfgoeddienst). Sinds 2018 kan je bij hen dan ook terecht voor alles wat te maken heeft met onroerend erfgoed wat vroeger niet het geval was.

Op dit ogenblik is Erfgoed Viersprong begonnen met een **inventaris** te maken van interessante gebouwen uit onze gemeente. Die zullen gefotografeerd en beschreven worden om later opgenomen te worden in een publicatie.

Er is ook een nieuw **projectsubsidierglement** van kracht dat kan gebruikt worden door verenigingen of particulieren. Voor dit alles kan je terecht bij Erfgoed Viersprong voor advies, inspiratie, relevante contacten... De focus ligt wel op vernieuwende ideeën, participatie, samenwerking en duurzaamheid.

Die intergemeentelijke samenwerking van de Erfgoedcel Viersprong heeft een voorloper gekend. In 1996 nu **vijftwintig jaar geleden** werd de organisatie **Vijf voor Vijf** opgericht met de gemeenten Melle, Merelbeke, Oosterzele, Sint-Lievens-Houtem en Gavere. Het was een creatief samenwerkingsverband op **toeristisch en cultureel** gebied. Op die manier wisten ze een breder draagvlak voor hun acties te creëren.

In 1996 verkenden 'de vijf' elkaar op toeristisch vlak. Er werd gefietst langs de mooiste hoekjes van de verschillende gemeenten. De provincie bundelde deze tochten in twee **Rodelandroutes**. Ook werd een brochure uitgegeven '**Prikkels en smaakmakers**' waarin een aantal attracties en weetjes verzameld werden.

In 1997 ging men de artistieke toer op met **Kunstdeuren**, een project waaraan kunstenaars van alle pluimage konden meedoen. **Met Groeten uit...** kon men in 1998 vijfmaal een muzikale cultuurwandeling met degustatie van streekhapjes en streekdranken meemaken.

Op de 'open monumentendag' van dat jaar werd het **Feest der kleine monumenten** gehouden. Een dag waarop de bezoekers konden genieten van kleine, soms te weinig bekende monumentjes uit de vijf gemeenten. In het kader hiervan werd een prentkaartenreeks uitgegeven met twaalf blikvangers uit de regio.

In 2000 schreef '**Vijflink**' een **beeldhouwwedstrijd** uit om het vijfjarig bestaan van het verbond te vieren. Het ontwerp van **Nand Huyghe** uit Melle haalde het. Hij ontwierp een monumentale abstracte vrouwenfiguur. Dit monument werd toepasselijk in vijfvoud gemaakt en kreeg in iedere gemeente van de 'Vijflink' een plek in openlucht. De beelden zijn telkens identiek om de onderlinge verbondenheid te benadrukken.

Jammer genoeg ging deze samenwerking 'Vijf voor Vijf' in 2004 ter ziele doordat de gemeenten verschillende visies begonnen te ontwikkelen. Gelukkig vonden er vier gemeenten elkaar terug bij de start van de Erfgoedcel De Viersprong.

Tentoonstelling van illustrator Jeanne Hebbelynck

Vorig jaar brachten we in ons tijdschrift een uitgebreide bijdrage met als titel *Literator Camille Melloy en illustrator Jeanne Hebbelynck*. Op dit ogenblik loopt er in Merelbeke **tot 30** mei in het **Kultuurhuis** een tentoonstelling *Ongezien talent: Het werk van Jeanne Hebbelynck (1891-1959)*. *Nostalgisch en kleurrijk*.

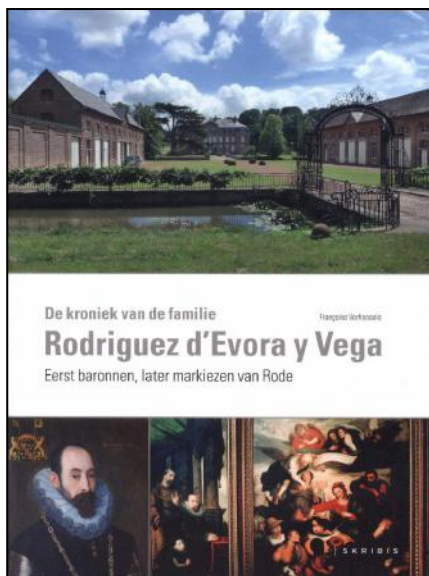
Deze expo met film schetst het leven en werk van de Merelbeekse kunstenaar Jeanne Dutry-Hebbelynck die op jonge leeftijd blind werd. Ondanks deze beperktheid zette ze haar werkzaamheden als vormgeefster toch verder. Ze maakte boekillustraties o.a. voor de jeugdboeken van Camille Melloy, ontwierp geboortekaartjes, communieprentjes... kleurrijk en religieus geïnspireerd.

In **het najaar** brengen we in de bibliotheek van Melle een analoge tentoonstelling waarin we vooral de samenwerking van beide kunstenaars **Melloy en Hebbelynck** zullen belichten.

Heemkundig Genootschap Land van Rode

“De kroniek van de familie Rodriguez d’Evora y Vega. Eerst baronnen, later markiezen van Rode.”

Dit boek vertelt het verhaal van de familie Rodriguez d’Evora y Vega, die in de 16de eeuw vanuit Spanje via Portugal naar Vlaanderen kwam. Een deel van de familie belandde in Antwerpen, waar ze hun handel uitbreidden en verschillende paleizen en huizen aankochten. In 1602 kocht Simon I het Land van Rode, een van de vijf baanderijen in het Land van Aalst. Amper één jaar later werd hij er baron. In 1682 werd deze baronie verheven tot markizaat, en de markies bleef heer van het Land van Rode tot aan de Franse Revolutie, het einde van het Ancien Régime.

De vanaf de 17de eeuw in hoofdzaak Gentse familie Rodriguez kocht het kasteel Succa in Destelbergen en verschillende herenhuizen in Gent, maar trad ook op als bouwheer in Beerlegem en Scheldewindeke. Zij waren ook eveneens weldoeners voor de gemeenten in het Land van Rode, bijvoorbeeld bij de bouw van de kerken in Bottelare en Oosterzele.

De familie speelde ook op politiek vlak een belangrijke rol in het Vlaanderen van de 17de, 18de eeuw en 19de eeuw: ze leverden

schepenen van Ghedelee in Gent, burgemeesters in Oosterzele en Beerlegem, en parlamentsleden. Hun schoonkinderen waren dan weer burgemeester in Elene, Leeuwergem, Oudenaarde, Wondelgem.

De laatste Rodriguez d’Evora y Vega overleed in 1920. De naam is uitgestorven, maar er zijn wel nog enkele afstammelingen langs de vrouwelijke zijde.

Dit boek wil komaf maken met de onwaarheden die in de loop der tijd over de leden van deze familie verschenen zijn. Primaire bronnen zoals parochieregisters, akten van de burgerlijke stand en andere originele documenten uit allerhande archieven verschaffen een genuanceerder beeld.

Over de auteur:

Na haar studies Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde aan de voormalige RUG, stond Françoise Verhoosele jarenlang haar echtgenoot bij in zijn groothandel in textiel. Op het eind van jaren 1980 kreeg zij belangstelling voor haar familiegeschiedenis en stamboom. Tussen 1999 en 2012 was ze secretaris, webmaster en ook hoofdredacteur van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde – afdeling Gent (later Familiekunde Gent). Sedert 1998 tot op vandaag is ze secretaris, hoofdredacteur en webmaster van het Heemkundig Genootschap Land van Rode. Zij schrijft artikelen en verzorgt workshops oud schrift in Merelbeke.

Van Kwatrecht naar Melle, vóór het viaduct *door Paul Neirinck*

Als je als Mellenaar vanuit richting Aalst naar huis rijdt begint het thuisgevoel wanneer je onder het viaduct van Kwatrecht de eerste huizen van Melle bespeurt. Het viaduct is een emblematisch bouwwerk dat in zijn plompe vierkantigheid niet bij de mooiste kunstwerken van de Belgische Spoorwegen kan gerekend worden. Tot voor enkele jaren stond links, onmiddellijk na de doortocht, het café Slagveld, dat de herinnering aan de gevechten in september en oktober 1914, in het begin van de Eerste Wereldoorlog levend hield. Weinigen realiseren zich dat in 1914 de omgeving er volledig anders uitzag. Het viaduct werd pas gebouwd na 1930, toen het tracé tussen Melle en Kwatrecht werd verhoogd. Wie daarin geïnteresseerd is vindt veel informatie in de artikels die Roger Schoonjans schreef in *De Gonde*, jaargang 2014, nummers 2 en 3, onder de titel "De Spoorwegen in en rond Melle". Het viaduct werd op dezelfde plaats gebouwd als de vroegere gelijkvloerse overweg.

Ik heb in mijn verzameling enkele postkaarten met het beeld van de steenweg met de spoorwegovergang, en van het toenmalige station van Kwatrecht. De steenweg ligt nog volledig in kasseien, zoals hij in 1704 werd ontworpen. Hij werd begin de jaren 50 heraangelegd, in beton.

Ik werd geboren op een goede honderd meter van het viaduct, in het huis dat nu de Vlucht van het Aambeeld herbergt, recht over de dreef van het Kasteel de Bueren. In 1947 zag het huis er nog grotendeels uit zoals tijdens de Groote Oorlog.

Met die postkaarten kunnen we ons een beeld van Brusselsesteenweg op de grens tussen Kwatrecht en Melle oproepen, zoals het was voor W.O. I, voor het viaduct werd gebouwd.

Kijkend in de richting Aalst.

Op 2 april 1704 had Filips V er definitief genoeg van dat de weg van Brussel naar Gent er altijd slecht bij lag en ordonneerde hij de aanleg van een nieuwe steenweg.

“Syne Majesteyt hebbende aenmerckt dat den Weg van Brussel tot Gendt den meesten tydt van ‘t jaer niet gebruyckbaer en is om met alle soorten van vrachten daer over te connen passeren, tot groot naedeel van synen dienst ende van het publicq; ende betaemende hier-inne te voorsien soo haest als’t mogelijck is; heeft geordonneert ende gereguleert, dat sonder uytstel gemaect sal worden eenen Casseyweg van Brussel tot Gendt. Dat de Casseyweg sal wesen van achthien voeten breedt, ende van beide de kanten eenen eerdeweg van een-en-twintig voeten breedt daerinne begrepen de grachten.”

De originele structuur van de weg is nog altijd goed te herkennen, hoewel de “eerdeweg” en de “grachten” van de ordonnantie ondertussen aan de veranderende omstandigheden en noden zijn aangepast.

Kijkend richting Aalst. Links vooraan, achter de bomen, staat het station (niet op de foto). Het café links vooraan bestaat nog altijd.

Zicht op het station van Kwatrecht, en op de gelijkvloerse overweg, op de plaats waar nu het viaduct ligt. We kijken richting Aalst.

Het station van Kwatrecht. Rechts op de achtergrond ziet men een trapgevel van het Sint-Lodewijkinstituut. Na het veranderen van het tracé verloor het station zijn betekenis, en werd het naar de andere kant van het viaduct verlegd. Op de plaats van het oude station heb ik nog een afgetakt spoor weten liggen, dat gebruikt werd om bietenpulp te lossen (als mijn geheugen enigszins betrouwbaar is).

We kijken richting Melle. Rechts, waar het huis Van Wanzele schuin staat, begint de weg naar Wetteren.

Zo zag de winkel van mijn grootouders eruit, tot 1951. Toen werd het hele rechtse gedeelte afgebroken, en vervangen door een nieuwbouw. Naast het huis rechts loopt de Benedenstraat. Nu vinden we er De Vlucht van het Aambeeld.

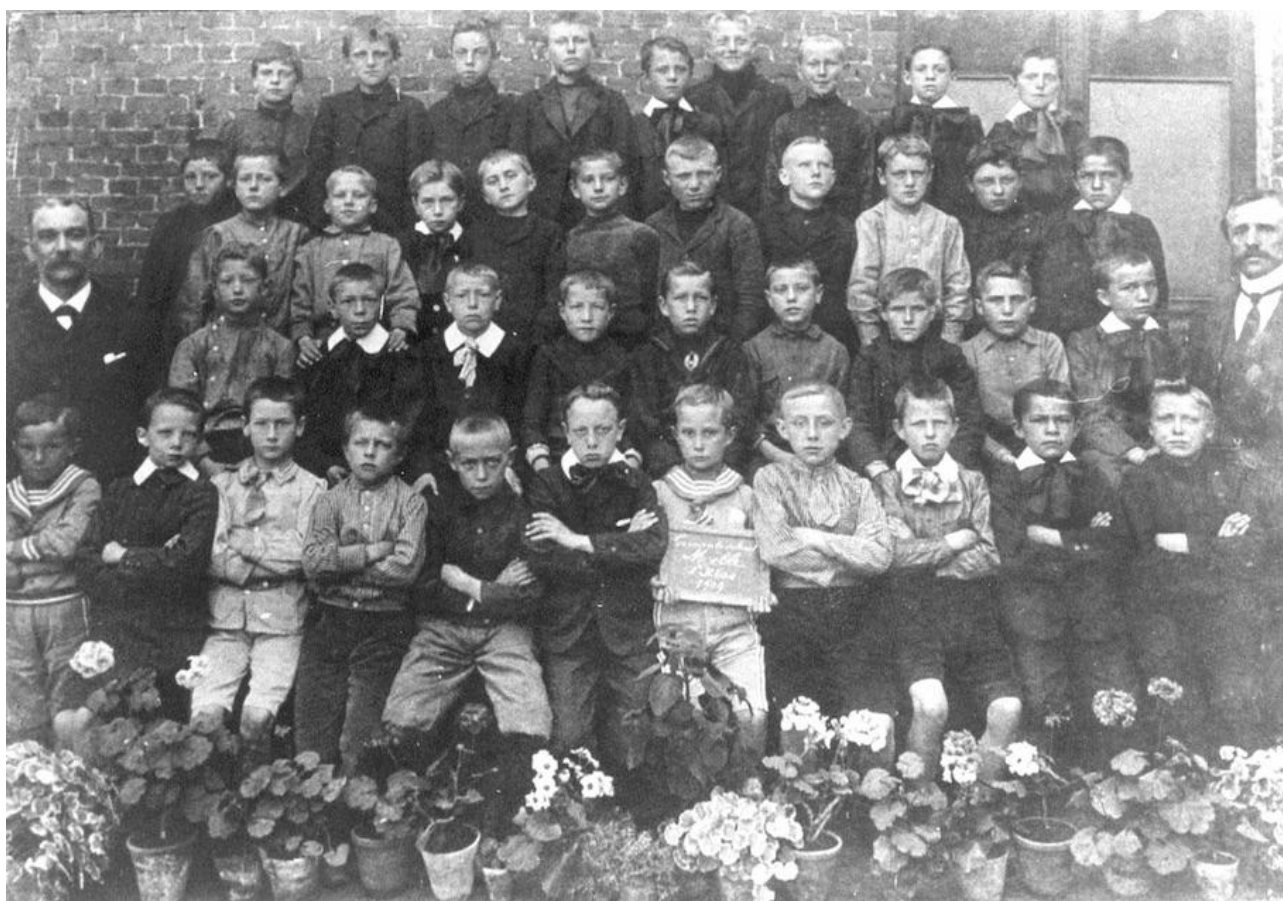
Inhoudstafel

Woord vooraf	1
Gemeenteschool wordt Parkschool en verhuist naar de site Beekstraat/Vossenstraat	2
Biercultuur in coronatijd. Niettegenstaande crisis blijft brouwerij Huyghe expansief	18
Heemkundig nieuws	21
Van Kwatrecht naar Melle, vóór het viaduct	24

Werkten mee aan de realisatie van dit nummer

Daniël Lemmens
Bart Muylaert (opmaak)

Paul Neirinck
Hannah Van der Auwera

gemeenteschool Melle, 1909 - 5de leerjaar met meester Versmissen (rechts) en schoolhoofd Hippoliet De Deken (links)

Openingsuren Gemeentelijk Archief & Documentatiecentrum

woensdag 13.30 tot 17.00 uur

raadpleeg www.erfgoedmelle.be voor de bezoekvoorwaarden

gesloten op donder-, vrij-, zater-, zon- en feestdagen
en tijdens de maanden juli en augustus

raadpleeg: <https://www.melle.be/contact/15/archief-en-documentatiecentrum>

Gemeentelijk Museum: enkel op afspraak

SLUITINGSDAGEN LEESZAAL GEMEENTELIJK ARCHIEF EN DOCUMENTATIECENTRUM VOOR HET JAAR 2021

maandag, 24 mei (pinkstermaandag)
maandag 5 juli - dinsdag 31 augustus (zomersluiting)
maandag 1 november en dinsdag 2 november
maandag 15 november
maandag 27 december tot en met woensdag 29 december
(kerstvakantie)

Brusselsesteenweg 393-395 9090 Melle
☎ +32 (0)9 252 26 47   📧 museum.melle@skynet.be
🌐 www.erfgoedmelle.be

